ОБЩИНА БУРГАС
8000 Бургас, ул."Александровска" № 26
тел. централа: 056/ 84 09 15-19; факс: 056/ 84 13 14
www.burgas.bg; електронна поща: obshtina@burgas.bg

ПК КСО ПК ОВ ПК ПО 08.12.2023

ОБЩИНСКИ СЪВЕТ БУРГАС
Регистрационен индекс и дата
08-00-14793/08.12.23

ОБЩИНА БУРГАС
Регистрационен индекс и дата
61-00-387/ 08. 12. 2023

ДО
ОБЩИНСКИ СЪВЕТ – БУРГАС

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

ОТ ДИАНА САВАТЕВА - ЗАМ.- КМЕТ НА ОБЩИНА БУРГАС

ОТНОСНО: Приемане на годишна програма за развитие на читалищната дейност за 2024 година в община Бургас

УВАЖАЕМИ ОБЩИНСКИ СЪВЕТНИЦИ,

В съответствие с разпоредбата на чл.26а, ал.1 от Закона за народните читалища председателите на народните читалища на територията на съответната община са представили предложения за дейността, която ще осъществят през 2024 година в посочения законов срок. Постъпилите предложения са обобщени и въз основа на същите е изработен проект на годишна програма за развитие на читалищната дейност за 2024 година в Община Бургас, както следва:

Проект на програма за развитие на читалищната дейност за 2024 година в Община Бургас:

1. **СИЛНИ СТРАНИ, МИСИЯ, ЦЕННОСТИ, ВИЗИЯ**

- Читалищата са уникални средища за съхраняване на българската идентичност, бит, история, култура и традиции;
- Те служат за изграждане и утвърждаване на националното самосъзнание;
- Имат богат библиотечен фонд и добра информационна база;
- Културните дейности на читалищата са неразделна част от културния календар на Община Бургас. Читалищата активно участват със свои програми – чрез самостоятелни прояви или са част от събитията, заложени в културната програма на Община Бургас, посветени на Великденските, Никулденските и Коледно-новогодишните празници.
  Дейността им е от съществено значение за общността в кварталите - НЧ „Паисий Хилендарски 1928“, НЧ „Св. Св. Кирил и Методий1985”, представят богата културна програма пред жителите на най-младия квартал в Бургас – „Меден рудник”, НЧ „Пенчо Славейков 1983” – в к-с „Славейков”, НЧ „Изгрев1909” – пред гражданите на к-с. „Изгрев” .
- Като юридически лица с нестопанска цел народните читалища са обект на специално законодателство – ЗНЧ (Закон за народните читалища), ЗОБ (Закон за

обществените библиотеки), ЗЗРК (Закон за закрила и развитие на културата), Устав на читалището и др.;

- Читалищата получават държавна и общинска субсидия, която им гарантира относителна финансова стабилност. За 2023 година държавната субсидия бе в размер на 14 497,00/четиринадесет хиляди четиристотин четиридесет и седем/ лв., за една субсидирана бройка, и общинска субсидия в размер на 1000,00 /хиляда/лв.;
- Читалищата са призвани да опазват автентичното и традиционното, като непрекъснато търсят форми и начини за вписването му в съвременните условия;
- Според ЗНЧ на читалищата от община Бургас са предоставени за безвъзмездно ползване сгради ,които са в сравнително добро състояние. Повечето от тях се нуждаят от ремонти.
- Имат мотивирани и активно действащи читалищни настоятелства;
- Повечето от тях работят добре в екип и се стремят към устойчиво развитие;
- Добре си сътрудничат с Община Бургас, отделните кметства, Областна администрация, Областен информационен център, културните институти, и читалищата от останалите дванадесет общини в Област Бургас;
- Народните читалища получават помощ и подкрепа от Община Бургас не само чрез общинската субсидия, предназначена за културния им календар. При възможност Община Бургас подкрепя финансово и транспорта за творчески изяви из страната и чужбина – на деца, подрастващи и възрастни. Творческите екипи достойно защитават съответното читалище и града ни, като в повечето случаи се връщат с отличия и награди.

  Читалищата осъществяват много добра връзка с Министерство на културата.
- НЧ насърчават създаването на творчески продукти и особено детското любителско творчество. Това се осъществява чрез различните школи, кръжоци и курсове по рисуване, театър, художествено слово, литература, поп, рок, народно пеене и танци;
- Няколко от бургаските читалища са инициатори, организатори и/или съорганизатори на конкурси, фестивали и събори от местно, регионално и национално значение: НЧ „Асен Златаров 1940" – регионален конкурс „Магията на словото" и летни занимания „Заплетени чудеса", НЧ „Пробуда 1880"– Бургас – Арт фестивал „Сезони", който вече включва Национален конкурс за млади поп и рок изпълнители „Сезони". НЧ „Любен Каравелов 1940" – Бургас организира Международен литературен конкурс „Изкуство против дрогата". Участниците в отделните читалищни групи, школи и състави са носители на награди от регионални, национални и дори международни участия. Има участници, отличени от фолклорни фестивали в Македония, Украйна, Словения, Хърватска и др.;
- В повечето читалища работят добре обучени професионалисти и специалисти с висше хуманитарно образование. Библиотечните кадри със средно образование завършиха успешно сертифициран курс по програма „Аз мога", придобивайки трета степен на специалността „библиотекар" (съгласно новите изисквания на ЗОБ), както и сертифициран курс по компютърна грамотност ;
- Работи се в екип – председател, секретар, библиотекар/и, специалист/и културно-творческа дейност, настоятелство, членове и др.;
- Библиотеките към отделните читалища са оборудвани със съвременна компютърна техника – компютри, мултимедия и др., като всички градски са автоматизирани – имат специализиран софтуер „АБ". Някои от библиотеките са целеви по програма „Глоб@лни библиотеки", което им даде възможност да участват в семинари и да обогатяват знанията в тази сфера.
- Нови читалища: През последната година беше създадено НЧ „Ереван 2022", което успешно се вписва в културния живот на Бургас.

2. ОСНОВНИ ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ

- Да отстояват позицията си на културно-масови средища в района;
- Да бъдат обособени като модерни информационни центрове;
- Да съхраняват народните обичаи, бит и традиции – Бабинден, Кукеровден, лазаруване, коледуване, Великден, Спасовден, Никулден и др. Това се осъществява предимно в НЧ, които се намират по селата и в кварталите на Бургас – Лозово, Д. Езерово, Крайморие, Димчево, Твърдица, Маринка, Г. Езерово и др.;
- Да отстояват принципите на равнопоставеност, толерантност, съпричастност, инициативност, приемственост, взаимопомощ, да работят са формирането на личности с активна гражданска позиция;
- Да развиват художествената самодейност и любителското творчество – чрез формациите за автентичен и обработен фолклор в различните възрастови категории в раздел танци, песни, обичаи. Тази дейност се разгръща все повече през последните години както в градските, така и в селските читалища;
- Да работят за създаването на активни читатели, хора от всички поколения, които ценят книгите и четенето. Това се осъществява чрез различни дейности – открити библиотечни уроци, разработване на проекти за попълване на библиотечния фонд. Да съдействат за интегриране на отделните етнически общности – българи, роми, турци, евреи, арменци, гърци и др. – пример в тази насока е фестивалът „Шарено котле – култура и традиции на местните общности" – инициран от НЧ „Св. Св. Кирил и Методий 1985" – Бургас и творческата дейност на хор „Ангира" при НЧ „Фар 1946" ,които изпълняват гръцки песни.
- Да утвърждават приемствеността в посока деца – подрастващи – възрастни. Това най-вече се осъществява в НЧ от селата, където всички жители са заедно на храмовите и религиозните празници, а традициите в песенно-танцовото изкуство се предават от старите хора на деца, внуци и правнуци.

3. ДЕЙНОСТИ

- **Библиотечно-информационна** – в повечето градски читалищни библиотеки тази дейност е приоритетна. Библиотечните единици се обновяват ежегодно, закупува се нова литература – художествена, отраслова, детска художествена, като библиотечните колекции се комплектуват професионално (изготвят се справки, писмени и устни, във фондовете на отделните библиотеки има и чуждоезична литература – руска, полска, немска, английска и други). Библиотечният фонд в различните библиотеки варира от 5 000 тома литература до 50 000, а остарелите морално и изхабени книги се отчисляват периодически. Също така се осъществява професионално и квалифицирано библиотечно обслужване на читателите, регулярно се оформят тематични витрини с нови книги и годишнини на известни творци. Читалищните библиотеки предлагат също така и достъп до интернет пространството. Всяка година всички читалища от Област Бургас кандидатстват в МК по Програма „Българските Библиотеки – съвременни центрове за четене и информираност". Това е възможност за получаване на допълнителни средства за обновяване на художествената литература в библиотеките си.
- **Художествено-творческа** – съхраняване на богатото фолклорно наследство, насърчаване на талантите в различните изкуства – към читалищата има изградени групи, школи и състави за автентичен и обработен фолклор (песенно и танцово изкуство, класове по различни инструменти като китара, пиано, гайда), формации за поп-рок пеене, литературни студия, школи по арт и приложно изкуство и др.;
- **Културно-развлекателна** – инициират се срещи – разговори с писатели, беседи и литературни четения, т.н. „екскурзии" в библиотеките за начинаещи, тематични четения,

представят се нови книги, организират се творчески работилници, детски утра, спектакли;

• **Образователна** – организират се семинари, кръжоци, курсове предимно за деца и тийнейджъри, има добре изградени школи по езици – немски, английски, български език и литература, математика, компютър и др. Тази дейност допълва учебния процес и ангажира учениците с участие в извънкласни форми на обучение и възпитание;

• **Социална** – работи се с доброволци, с деца и подрастващи в неравностойно социално положение, такива със специфични образователни потребности и деца от различни етнически общности. Тази дейност предстои да се доразвива като се създават все по-добри условия за достъпност на уязвимите групи и се следват установени успешни модели на читалищата в кв. Долно Езерово и Рудник,

• **Работа с малцинствени групи** – много добра е дейността на читалищата сред ромското население в с. Равнец, Рудник, Българово, кв. Горно Езерово, кв. Победа, кв. Черно море – във връзка с тяхното социализиране и интегриране. В някои има разкрити школи по приложно изкуство, където децата творят – моделират, оцветяват, апликират. Насърчава се участието в конкурси като спечелените награди са допълнителен стимул. В Равнец е сформиран ромски детски състав „Йълдъзлар", който вече е с танцови изяви извън селото;

• **Природно-екологична** – тази дейност е сравнително нова, но интересна и предстои да се развива и през 2024 г. Представят се знания за природата чрез открити уроци, презентации, срещи с природозащитници. Читалищата са подкрепени от Българско дружество за защита на птиците, от българска фондация „Биоразнообразие". Колегите от читалището в кв. „Изгрев работят по еко-начинание на тема „Световен ден на водата"- т.н. „Воден отпечатък"; Световен ден на Черно море.

• **Краеведска** – събиране и съхраняване на знания за родния край – език, традиции, обичаи, вярвания и др. В някои от НЧ, намиращи се в селата, има обособени етнографски сбирки и тематични витрини. И в част от градските читалища се поставя началото на музейни сбирки от предмети, снимки, рекламни материали, свързани с историята на Бургас. Представят се именити бургазлии, разказват се историите на важни за Бургас родове и фамилии, които са допринесли за развитието на града ни, отбелязват се дати и събития от историята на Бургас;

• **Проекти и програми** – Секретарите на читалищата участват редовно в обучения и семинари. Те повишиха знанията си по библиотекознание и библиография, по английски език и компютърна грамотност. През последните няколко години читалищата от Община Бургас са все по-активни и участват в различни проекти. През 2024 година те заявяват готовност отново да кандидатстват и да вземат участие в такива представени пред:

- Фонд „Култура" на Община Бургас;
- Програма „Българските библиотеки – съвременни центрове за четене и информираност" към МК;
- Платформа „Агора" – най-успешна инициатива за развитие на общността, реализирана от читалище;
- Програма „Красива България";
- Проект Erasmus+Family learning Проект Erasmus+ на европейския съюз на тема „Българското читалище с нова европейска визия в 21 век"- съвместно с две училища;

4. СЪВМЕСТНИ ТВОРЧЕСКИ ИНИЦИАТИВИ НА НАРОДНИТЕ ЧИТАЛИЩА ПРЕЗ 2024 ГОДИНА

Първи март и ден на самодейността – традиция е на първи март читалищата в Бургас да раздават мартеници за здраве и благоденствие. Баба Марта ще закичи с червено-бели конци хората по главните улици в морския град. Като символ на идващата пролет ще

бъде украсено едно от дърветата пред сградата на Общината а по кварталите се отбелязва този празник с фолклори концерти.

Цветница и Великден – по повод големите християнски празници в комплексите, „Меден рудник“и „Изгрев“ и в ЦГЧ е предвидено да бъдат организирани няколко празнични концерта. Ще участват фолклорни песенни и танцови състави, школи и клубове от читалищата;

„„Изгрев Парк фест IV“ – през месец май в парка на ж. к. „Изгрев” ще се състои поредното издание на „Изгрев парк фест”, което ще представи творците от читалищата на Община Бургас. Децата от школите, клубовете и съставите на бургаските читалища ще покажат артистичните си умения. Те ще презентират модели за опазване и популяризиране на културното ни наследство чрез различните форми на любителско творчество;

Участие в подготовката и отбелязването на поредица празници и бележити дати: 6.02. – Освобождението на Бургас от Османско иго, 24.05. – Ден на Светите братя Кирил и Методий, на българската азбука, просвета и култура; 2.06. – Ден на Христо Ботев и на загиналите за Освобождението на България, 1.11. – Ден на народните будители, Ден на Тракия и др.

Летни дейности: през последните няколко години повечето читалища през лятната ваканция инициират творчески ателиета с игрови характер в областите танц, театър, екология, музика, занаяти, наука. Пространството пред народните читалища се трансформира в уютна зона за занималня на децата. Целта е да се даде възможност за организирана и качествена активност през целия делничен ден, като всеки ученик може да се включи според индивидуалните си нужди чрез мотивиран избор. Водещи на ателиетата са млади и изтъкнати бургаски творци и педагози. Едно от тези читалища е НЧ “Асен Златаров 1940“ с лятната занималня - „ Заплетени чудеса“.

Летни занимални се организират и по квартали – Лозово, Крайморие и Долно Езерово.

Участие в конкурси: През 2024 година бургаските читалища отново ще бъдат инициатори, организатори и/или съорганизатори на конкурси, фестивали и събори от местно, регионално и национално значение. Те заявяват присъствието си в следните инициативи:

НЧ „Асен Златаров 1940” – регионален конкурс „Магията на словото” за написване на есе, стихотворение или разказ по повод 24 май и **„Бургас – моят град” – регионален конкурс** по повод 6 декември – Никулден;

НЧ „Пробуда 1880 г.- Бургас“ – „Сезони”- конкурс за млади поп, рок и хип-хоп изпълнители, конкурс за приложно и изобразително изкуство, конкурс за песен по музика на бургаски музиканти, **Национален конкурс „Есента в миниатюри”, „Конкурс за изработка на мартеници „За здраве и берекет”, НЧ „Любен Каравелов 1940”, „Бургас Булевардни пърформанси” – 5-то издание „Свято слово”** – майски срещи на славянски творци – ежегодно, в партньорство с Община Бургас и Бургаска писателска общност, **„Чета и плета” –** Юлски парк фест в Борисовата градинка ,“**Петъчен грамофон**“

НЧ „ Ереван 2022“ национален фестивал „Армения в Бургас“ по повод годишнина от независимостта на Армения

НЧ“ Васил Левски 1937“ кв Г. Езерово- празник на Св. Св. Константин и Елена, и магичен ритуал по повод Еньовден ,празник на билките .

НЧ „ Съзнание 1927“ с. Маринка, отбелязване на празника на Св. Марина и празник на селото

НЧ „ Обнова 1923“ кв Ветрен- Национален конкурс за рисунка Акве Калиде „Изворите на трите нимфи“

НЧ „ Просвета 1927“ кв Д. Езерово конкурс и еко празник по повод деня на водата и посещение на езерото Вая

НЧ „Фар 1946“ – „Бъдещето на България“ – национален клавирен конкурс за изпълнение на творби от български композитори, **„3-ти национален кнкурс с международно участие „Любовта е извор“** – конкурс за литературна творба, изобразително изкуство , **„Техника и стил“**- десети международен фестивал-конкурс за музиканти - изпълнители и педагози и др.;
НЧ „Възраждане 1927“ – кв. Рудник – „С песните на Никола Ганчев“ – национален конкурс за надсвирване с кавал;
НЧ „Св. св. Кирил и Методий 1985“ – **„Коледни истории“** – национален конкурс за изработка на комикси и **„Море“** – национален литературен конкурс;
НЧ „Паисий Хилендарски 1928“ – „Аз, морето и Бургас“ – конкурс за изразително рецитиране на стихотворение по повод Никулден;“ **Бургас- заливът на спомените“** конкурс за литературна творба за хора над 60 **г.**
НЧ „Изгрев 1909“ – „Изгрев парк ,чете и се забавлява“ – лятно предизвикателство ,което привлича нова читателска аудитория и превръща парка в „зелена библиотека“;
НЧ „Христо Ботев 1937“ – Бургас – „Моята невероятна лятна ваканция“ – национален конкурс, организиран по културна програма на Община Бургас в партньорство с РИОСВ, **„Моите приятели котките“ – Национален конкурс за детско творчество;**
НЧ „Пенчо Славейков 1983“ – Бургас – „Коледни звездици“ – четвърто издание на конкурс за детско творчество, провеждан в електронна среда и др.;
НЧ „Тракия 2015“ – краеведска експедиция **„По родните места на тракийските българи“,** литературен форум 2024 – представяне на автори;
НЧ „Съгласие 1905“ гр Българово – честват се 119 години от създаването на читалището, фестивал на Плодородието

5. СЛАБИ СТРАНИ И ПРЕПОРЪКИ

5.1. Слаби страни:

- Остаряла материална база – нужда от ремонти;
- Недостатъчен финансов ресурс;
- Недостатъчно добре развита система за алтернативно финансиране – например участие в различни проекти
- Недостатъчно млади хора с творчески подход и иновативни идеи;
- Недостатъчно заплащане, за да има мотивираност на младите специалисти;
- Секретари и библиотекари – все още значителен брой, не притежават необходимото ниво на подготовка и срещат затруднения при изготвянето на проекти, поради което ще продължим обученията и през следващата година;
- Недостатъчна квалификация в областта на информационните технологии – предимно в селските читалищни библиотеки;
- Липса на зали за провеждане на културни събития – в част от читалищата;

5.2. Препоръки:

• Относно читалищата, намиращи се в селата: те да продължат своето устойчиво съществуване, работейки в синхрон с местните училища, кметства и църкви, а там където има само читалище – трайно да присъства като единствено културно-образователно средище, пазейки и предавайки традициите, обичаите и ценностите от поколение на поколение;

• За градските: те да се трансформират в модерните културни и образователни информационни центрове, да са притегателно средище за деца, подрастващи и възрастни, да продължават с иновативните, атрактивни форми и методи на работа, за да бъдат конкурентни с другите културни центрове, да бъдат партньори и посредници между местната и държавната власт, повече да си сътрудничат с училищата и др.;

Всички дейности на читалищата допринасят за запазване традициите и историческата памет на Бургас, подкрепят развитието на децата и младите. Предложените дейности създават среда за интегриране на поколенията и създаване на устойчива връзка между тях, като едновременно с това подкрепят подпомагат активния живот на своите членове, част от които са в есента на своя живот.

Инвестицията в читалищата е инвестиция в историята, традициите, културните постижения на гражданите на общината. Те, заедно с възможностите за изграждане на хармонични отношения между поколенията, създават условия за надграждане и развитие на чувство за идентичност и съпричастност към една общност с дълга история и богата култура, която цени своите традиции, но е и отворена към новото и гостоприемна към новодошлите.

- Предвид изложеното и на основание чл. 26а, ал. 1 от Закона за народните читалища, обнародван в бр.42 на ДВ от 05.06.2009 г., предлагам Общински съвет – Бургас да вземе следното:

РЕШЕНИЕ:

1. Приема Предложенията за дейността на народните читалища през 2024 година – тяхната културно-просветна, библиотечно-информационна, образователно-социална, природно- екологична и художествено - творческа дейност;

Приложение: 1. Предложения за дейността на народните читалища в Община Бургас за 2024 година.

ДИАНА САВАТЕВА
ЗАМ.- КМЕТ „КУЛТУРА И ВЕРОИЗПОВЕДАНИЯ"